

RAŠYTOJOS LAZDYNŲ PELĖDOS LITERATŪRINIAM KONKURSUI

ŽIEMĄ MIEGOTI ŠALTA

Svetlana Vasilionok

Vilniaus r.

Vizgirdų troboje šįvakar buvo neįprastai ramu. Tyla prasiskverbė į sienų skyles kažko kantriai laukdama. Už trikojo stalo sėdėjo Vizgirdienė ir žiūrėjo kažkur tolyn.

– Mamyt, – pasigirdo skambus, tačiau prislopintas mergaitės balsas, – kur tu žiūri?

– Į tolį, mergyt.

– Bet juk visai tamsu, nieko nematyti...

– Tai nebaisu, – ramiai atsakė mama.

Buvo tamsu ne tik už lango, trobos viduje degė tik viena žvakė. Jos šviesa blankiai švietė, todėl buvo sunku įžiūrėti, kas dedasi viduje.

– Mamyt, – vėl prabilo mergaitė, – kodėl šiandien taip šalta?

Ir iš tiesų, šįvakar buvo šalta kaip niekad – prie žvakės šviesos mergaitės duslus kvėpavimas virsdavo tirštu rūku.

– Taip reikia, mergyt, šiandien taip reikia, – vos girdimai atsakė motina.

– O tėveliui ar nėra šalta?, – netikėtai paklausė dukra.

– Ne, mažoji. Tėveliui nešalta. Rytoj namuose bus šilta, aš prižadu. Gal tu nori pas tetą Oną pernaktvoti? Jos lange dar dega šviesa.

– Ne, nenoriu, nenoriu, mamyt. Aš noriu likti čia, su jumis. Niekur nenoriu eiti.

Mergaitė staiga pribėgo prie motinos, kiek turėdama jėgų ją apkabino ir tyliai pradėjo kukčioti.

– Nagi, neverk, neverk, brangioji mano, – raminančiu balsu guodė ją motina, – liksi čia, niekur neisi.

Už neilgos valandos mergaitė užmigo ant motinos rankų, tačiau pati Vizgirdienė tą naktį taip ir neužmigo. Ji kiekvienąsyk atsigręždavo atgal, žiūrėdama į duris, pati nesuprasdama, ko ten žiūri, ko laukia.

Naktis slinko ilgai. Saulė nenorėjo pasirodyti tą rytą, todėl dangus buvo apsiniaukęs ir pilkas. Žvakė jau seniai baigė degti ir tik sustingęs ant stalo vaškas galėjo patvirtinti, jog dar praeitą naktį čia degė švęsta ugnis.

Į duris kažkas pasibeldė tris kartus. Durys atsidarė. Į trobą įėjo dar nežilas vyras su barzda ir dar visai jaunas vaikinukas.

– Kada nešim?, – dusliu balsu paklausė jis.

– Greitai. Labai greitai. Už valandos. Aš tik mergaitę pažadinsiu, pati apsirengsiu, ir viskas.

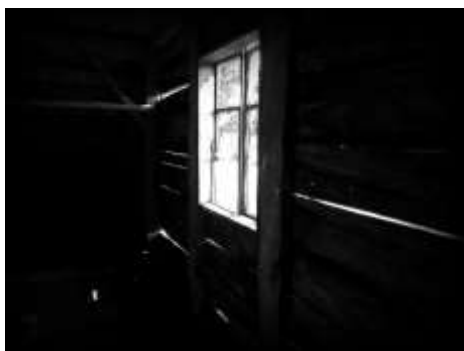
– Ilgai nelauksiu. Žmona rėkia, kad namo nieko neatnešu, buteliui neduoda. Darbo ir kitur yra, nevalia laiko gaišti be reikalo.

– Aš sumokėsiu, sumokėsiu, kiek pažadėjau. Ir buteliui duosiu. – išsigandusiu balsu atsakė moteris.

– Na tai tada gerai. – Kiek pagalvojęs atsakė vyras. – Tik ilgiau negu valandą nelauksim.

– Gerai, gerai, – skubiai pritarė ji.

Nieko daugiau nesakęs, vyrai išėjo laukan. Vizgirdienė žinojo, kad niekas jos valandos nelauks – ateis kada pavargs dūmą traukti ir pareikš, jog dirbs, tik daugiau sumokėti reikės. Todėl kai tik

durys užsidarė, Vizgirdienė pašoko iš vietos kaip išgąsdinta stirna, norėdama viską kuo skubiau sutvarkyti.

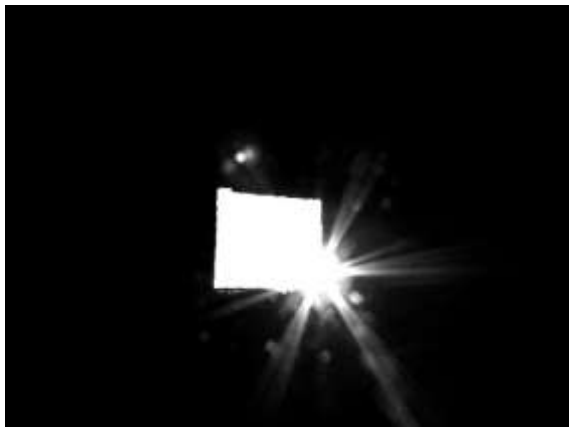
Ji apsilvilo seną tamsią suknelę, surišo plaukus į kuodą, apsiavė nudėvėtus batelius. Įdėjo vyrui į rankas močiutės kryželį, pabučiavo rankas, kaktą, sukalbėjo „Tėve mūsų“ ir nuskubėjo žadinti dukrelės.

– Širdelė, mieloji, jau laikas keltis. Pabusk, pabusk, mergele, mes jau turim eiti.

– Jau?, – dar miegančiu balsu paklausė mergaitė.

– Taip, brangioji, jau. Matai, už lango jau išaušo diena.

Mergaitė tingiai išsiropštė iš nedidelės lovos, kurią jai buvo pataisęs tėvelis aną vasarą, kai dar nesirgo. Ruošdamasi ji atrodė kažkuo labai susirūpinusi.

Nespėjo mergaitė apsiauti batus, kai į trobą įėjo du vyrai.

– Mes jau atėjom, – pasakė vyras, kuris buvo čia prieš tai.

– Gerai, labai gerai, mes jau susiruošėm, – atsakė Vizgirdienė kiek išsigandusi. – Tik per pačias kapines negalima nešt, duobė iškasta jų pakrašty.

– Žinom, viską žinom. Juk ne pirmą kartą nešam. Ar ne taip sakau, Prany? – Jis pastūmė kitą alkūnę, kad tas patvirtintų jo žodžius.

Tačiau Pranys nieko neatsakė, o tik vos vos linktelėjo galvą. Vyrai tylėdami priėjo prie karsto iš

sukaltų lentų, uždengė jį, ir išnešė iš trobos.

Visą kelią iki kapinių pakraščio karstą lydėjo tik motina su dukra. Kelias atrodė ilgas ir niūrus. Pakelėje augantys medžiai taip garsiai ošė, jog atrodė, kad linguoja visas miškas.

Už paskutinio posūkio pasirodė žmogaus šešėlis – tai teta Ona skubėjo prisijungti prie atsisveikinimo kelionės. Jos trumputės kojelės skubėjo pavyti našlę su dukra.

– Vos suspėjau, vos atbėgau. – sunkiai atgaudama kvapą pasakė ji.

– Nereikėjo bėgt, močiut, ne tie meteliai jau. – švelniu balsu tarė Vizgirdienė.

– Kaip tai nereikėjo? Reikėjo, reikėjo. Nebūčiau taip bėgusi, jei ne tas girtuoklis Tadas. Buvau vakar pas jį užėjusi, pasakiau, kad iš medžio kryžių išdrožtų. Sumokėjau pusę sumos, kaip prašė. O ta gyvatė išmaukė viską, ką daviau. O darbo net nebuvo pradėjęs. Aš šiandien ateinu, o tas rūpužė sako, kad kitą dieną ateičiau. Aš jam ir sakau, kad šiandien, dabar pat reikia – kaimyną laidoti einu. O tasai ir sako: „Pakaruokliams šventų dalykų netaisau“. – senė jau įniršusiu balsu kalbėjo toliau. – Aš kaip sugriebiau medinį šaukštą, gulintį ant stalo, kaip sviedžiau jam į galvą, tariau: „O tai kryžiaus, kuris šventu Dievo krauju pažymėtas išgėręs kaip reikiant taisyti nebijai? Šventvagyste nelaikai?! Aš tau, rūpužė, visą norą kalbėti ir gerti atgrasinsiu, jei man tuojau pat kryžiaus neduosi!“

Senelės Onos pasakojimas staiga nutrūko, kai tik išgirdo mergaitės kosulį.

– Oi, atleisk, angelėli, – senė persižegnojo ir tyliai sau po nosim kažką sumurmėjo.

Iš savo skarelės ji išsivyniojo nedidelį kryžių ir liūdnomis akimis pažiūrėjo į karstą.

Kapinėse jau susirinko dešimtis kaimo bobų, norėjusių savo akimis pamatyti laidojimo procesiją. Niekas

prie Vizgirdų nepriėjo ir paguodos žodžių nesakė. Buvo girdėti, kaip senos bobos tarpusavyje šnabždasi ir vogčiomis žiūri į jų pusę.

Vyras su barzda priėjo prie Vizgirdienės ir tarė:

– Greit pradės snigti. Matai, koks apsiniaukęs dangus. Anksčiau pradėsime darbą, greičiau jį baigsime.

– Spėsit užbaigti darbą. Duok atsisveikint su vyru, su tėvu. O išgerti ir lyjant galėsi, – šiurkščiai, tačiau tyliai atsakė senė.

Vyras piktai pažiūrėjo į ją, tarsi senė būtų viską supratusi, ir nenorom žengė kelis žingsnius atgal.

– Mamyt, - staiga paklausė duktė, - o tėveliui ar nebus šalta, ten, žemėje?

– Nebus, brangioji, - vos girdimai atsakė motina. – Jam ten bus gera, jis ilsėsis.

Vizgirdienė neatitraukdama žvilgsnio žiūrėjo į karste gulintį vyrą ir tyliai verkė.

– Jis dabar miegos, dukrele, ir lauks, kol Dievulis jį pasiims pas save, – švelniu balsu prabilo senė.

– O ten, danguje, tėveliui nebus šalta, juk dabar žiema. – vėl paklausė mergaitė.

– Nebus, – atsakė motina, – nebus. Eik, pabučiuok tėvelį paskutinį kartą, kad jis į dangų nusineštų tavo bučinį. – paragino ją motina.

Mergaitė tyliai prisilenkė prie karsto, pabučiavo tėvą į skruostą ir tarė:

– Ir vis dėlto aš paliksiu tėveliui savo skarelę. Dabar jis toks šaltas. O jei po žemę jam bus dar šalčiau, ir Dievulis ne iš karto jį pasiims? Žiemą juk miegoti šalta